

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๘

๑. ในกาลนั้น พระเจ้าพาราณสีทรงพิจารณาว่า โทษบางประการในเพราะกรรมทั้งหลายมีกายกรรมเป็นต้นของเรา มีอยู่หรือหนอแล ไม่เห็นกรรมอะไร ๆ อันไม่เป็นที่พอพระหฤทัยของของพระองค์ ทรงดำริว่า ธรรมดาโทษของตนย่อมไม่ปรากฏแก่ตน ย่อมปรากฏแก่คนเหล่าอื่น เรา จักกำหนดความเป็นไปของชาวเมือง ดังนี้แล้ว จึงปลอมเพศเสด็จออกไปในเวลาเย็น ทรงดำริว่า ธรรมดาการสนทนาปราศรัยของพวกมนุษย์ ผู้นั่งบริโภคอาหารในเวลาเย็น ย่อมมีประการต่าง ๆ กัน ถ้าเราครองราชย์โดยไม่เป็นธรรมชนทั้งหลายก็จักพูดกันว่า พวกเราถูกพระเจ้าแผ่นดินผู้ไม่ดำรงอยู่ในธรรม ผู้ชั่วช้าเบียดเบียนด้วยอาชญา และพลีกรรมเป็นต้น ถ้าเราครองราชย์ โดยธรรมชนทั้งหลายก็จักกล่าวถ้อยคำเป็นต้นว่า ขอพระเจ้าอยู่หัวของเรา จงทรงมีพระชนมายุยืนนานเถิด แล้วกล่าวคุณของเรา ดังนี้แล้ว เสด็จเที่ยวไปตามลำดับฝาเรือนทั้งหลายนั้น ๆ ๑ ในขณะนั้น พวก พวกโจรผู้หากินทางอุโมงค์ กำลังชูดอุโมงค์ ในระหว่างเรือน ๒ หลัง เพื่อต้องการ เข้าเรือนทั้ง ๒ โดยอุโมงค์เดียวกันนั่นเอง ๑ พระราชาทอดพระเนตรเห็นพวกมันแล้ว ได้ทรงประทับอยู่ในเงาเรือน ๑ ในเวลาที่พวกโจรเหล่านั้นชูดอุโมงค์เข้าเรือนได้แล้วตรวจดูสิ่งของทั้งหลาย มาณพัตินขึ้นแล้วเมื่อจะสาธยายมนต์นั้น กล่าววว่า ท่านพยายามอยู่ ท่านพยายามอยู่ ท่านพยายามอยู่ เพราะเหตุอะไร ? แม้เรารู้เรื่องนั้นอยู่ เรารู้อยู่ ดังนี้ ๑ โจรเหล่านั้น ได้ฟังคำนั้นแล้ว กลัวทั้งแม่ฟ้าที่ตนนุ่งแล้ว หนีไปโดยที่ซึ่ง ๆ หน้าที่เดียว โดยบอกกันว่า นัยว่าคนนี้รู้จักพวกเราแล้ว มันจักให้พวกเราจับหายในบัดนี้ ๑ พระราชาทอดพระเนตรเห็นโจรเหล่านั้นกำลังหนีไป และได้ทรงสดับเสียงมาณพนอกนี้กำลังสาธยายมนต์อยู่ ทรงกำหนดความเป็นไปของชาวเมืองได้แล้ว จึงเสด็จเข้าสู่พระราชนิเวศน์แล้ว ๑

๒. ในเวลาเย็นวันรุ่งขึ้น พวกภิกษุประชุมกันในโรงธรรม นั่งกล่าวคุณกถาของพระเถระว่า ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย ท่านทั้งหลายจงดูอานุภาพของพระมหาโมคคัลลานะเถิด ท่านชื่อว่าไม่ กระทบกระทั่งศรัทธา ไม่กระทบกระทั่งโภคะทั้งหลาย ผีก็เสวยสุญญิตผู้มีความตระหนี่โดยครู่เดียว กระทำให้หมดพยศแล้ว ให้ถือเอาขนมนำมาสู่พระเชตวัน กระทำให้ตรงพระพักตร์พระศาสดาแล้วให้ดำรงอยู่ในโสดาปัตติผล น้าอัศจรรย์ พระเถระมีอานุภาพมาก ฯ พระศาสดา ทรงสดับถ้อยคำของพวกภิกษุ ด้วยโสดาตถุอันเป็นทิพย์ เสด็จมาแล้ว ตรัสถามว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ พวกเธอ นั่งประชุมกันด้วยเรื่องอะไรหนอแล เมื่อพวกภิกษุเหล่านั้นกราบทูลว่า ด้วยเรื่องชื่อนี้ ดังนี้ จึงตรัสสรรเสริญพระเถระว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ธรรมดาภิกษุผู้ฝึกสกุล ไม่ควรกระทบ กระทั่งศรัทธา ไม่ควรกระทบกระทั่งโภคะทั้งหลาย ไม่ให้สกุลชอกช้ำ ไม่เบียดเบียน เป็นดุจแมลงภูคาบเอาละอองจากดอกไม้ ฉะนั้น เข้าไปหาสกุลแล้ว ควรให้รู้พุทฺธคุณ โมคคัลลานะบุตรของเราก็เป็นเช่นนั้น ดังนี้แล้ว ตรัสพระคาถานี้ว่า

มุนีพึงเที่ยวไปในหมู่บ้าน เหมือนแมลงภู ไม่ทำดอกไม้
ลีและกลืนให้ชอกช้ำ เก็บเอารสแล้วบินไป ฉะนั้น ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕ แปล ไทยเป็นมคธ

๑. ตทา พาราณสีราชา อตฺถิ นฺ โข เม กายกมฺมาทิสฺส โภจิ โทโสติ ปจฺจ-
เวกฺขนฺโต อตฺตโน อรฺุจจนํ กิณฺจิ กมฺมํ อทิสฺวา อตฺตโน วชฺชนฺนาม อตฺตโน น
ปญฺญาติ ปเรสํ ปญฺญาติ นาครานํ ปรีคฺคณฺหิสฺสามีติ จินฺเตตฺตวา สายํ อญฺญา-
ตกเวเสน นิกฺขมิตฺวา สายมาสํ ภูณฺชิตฺวา นิสินฺนมนฺุสฺสานํ กถาสลฺลาไป นาม
นानปฺปการโก โหติ สจฺาหํ อธฺมเมเน รชฺชํ กาเรมิ ปาเปเน อธฺมมิกฺรณฺญา ทณฺฑพฺลิ-
อาทึหิ หตฺมฺหาติ วกฺขนฺติ สเจ ธฺมเมเน กาเรมิ ทีฆายุกุ โน โหตุ ราชชาติอาทึนิ
วตฺวา มมฺ คณฺ์ กเถสฺสนฺตึติ เตสํ เตสํ เคหานํ ภิตฺติอนฺุสาเรเน วิจริ ๑ ตสฺมี ชเณ
อุมฺมงฺคโจรา ทฺวินฺนํ เคหานํ อนฺุตเร อุมฺมงฺคํ ภินฺทฺติ เอกอุมฺมงฺคเเนว เทว เคหานิ
ปฺวิสนฺตฺถาย ๑ ราชฯ เต ทิสฺวา เคหจฺฉายาย อภฺุจาลิ ๑ เตสํ อุมฺมงฺคํ ภินฺทิตฺวา
เคหํ ปฺวิสิตฺวา ภณฺฑานํ โอลอกนกาเล มาณโว ปพฺุชฺฉิตฺวา ตํ มนฺตํ สชฺฉายนฺโต
ฆณฺเณสิ ฆณฺเณสิ กิการณฺา ฆณฺเณสิ อหํปี ตํ ชานามิ ชานามิติ อาห ๑ เต ตํ สุตฺวา
อิมิณา กิรฺมฺห ฆาตา อิทานิ โน นาเสสฺสตีติ นินฺวตฺถวตฺถานิปี ฉทฺุเทตฺตวา ภิตฺตา
สมฺมุขสมฺมุขภฺุจानเเนว ปลาเยสฺสุ ๑ ราชฯ เต ปลายนฺเต ทิสฺวา อิตฺรสฺส จ มนฺตํ
สชฺฉายนฺตสฺส สทฺุทํ สุตฺวา นาครานํ ปรีคฺคณฺหิตฺวา นินฺเวสนํ ปาวิสิ ๑ (ธฺมมปทฺฐร-
กถาย ทฺุติโย ภาโค/หน้า ๘๔ - ๘๕)

๒. ปุณทิวเส สายณฺหสมเย ฅมฺสภายํ สนนฺปิตฺติตา ภิกฺขุ ปสฺสธาวุโส มหา-
 โมคฺคัลลานตฺเถรสฺส อานุกาว่า อนุปฺหจฺจ นาม สทฺธํ อนุปฺหจฺจ โภเค มจฺฉริเสฏฺฐี
 มุหุตฺเตน ทมิตฺวา นิพฺพิเสวณํ กตฺวา ปฺปูเว คาหาเปตฺวา เซตวณํ อาเนตฺวา สตฺถุ สมนฺมุขํ
 กตฺวา โสตาปตฺติผลฺล ปตฺติฏฺฐาเปสิ อโห มหานุกาโว เถโรติ เถรสฺส คุณกถํ กถเนตฺวา
 นิสีทิสฺสุ ฯ สตฺถา ทิพฺพาย โสตธาตฺตยา ภิกฺขุณฺโณ กถํ สุตฺวา อาคนฺตฺวา กาย นฺนุตฺถ ภิกฺขเว
 เอตฺรทฺธิ กถาย สนนฺนิสินฺนาติ ปุจฺฉิตฺวา อิมาย นามาทิ วุตฺเต ภิกฺขเว กุลทมเกน นาม
 ภิกฺขุณา อนุปฺหจฺจ สทฺธํ อนุปฺหจฺจ โภเค กุลํ อกิลเมตฺวา อวิเหเจตฺวา ปุปฺผโต เรณฺ
 คณฺหนฺเตน ฆมเรน วีย อุปสงฺกมิตฺวา พุทฺธคฺคณฺโณ ชานาเปตฺพุทฺ ๓๕ - ๓๖
 ตาทิสฺโส มม ปุตฺโต
 โมคฺคัลลาโนติ เถรํ ปสฺสิตฺวา อิมํ คาถมาห

ยถาปิ ฆมโร ปุปฺผ

วณฺณคณฺธํ อหฺลยํ

ปเลติ รสมาทาย

เอวํ คาเม มฺนี จเรติ ฯ

(ฅมฺมปทฺฏกถาย ตติโย ภาโค/หน้า ๓๕ - ๓๖)